

Антисоветски настроенное крыло автокефалистов, примыкающее одновременно к внутрицерковной оппозиции, декрет* СНК расценивает, как «охлаждение власти от угара, которым она была объята при проведении хлебозаготовок».

[...]

Нач[альник] СОУ ГПУ УССР

(підпис)

ГОРОЖАНИН

*ГДА СБ України, ф. 13, спр. 370, ч. 2 (1928 р.), т. 4, арк. 88.
Завірена копія. Машинопис.*

№ 71

Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 31/93 за час з 29 липня до 4 серпня 1928 р.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

СЕКРЕТНЫЙ ОТДЕЛ ГПУ УССР
ЕЖЕНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

№ 31/93 за время с 29/7 по 4/8 1928 г[ода]

[...]

5. ПРАЗДНИК КНЯЗЯ ВЛАДИМИРА В КИЕВЕ

[Киевский епископ ГЕОРГИЙ [1] (тихоновец) намеревался в день праздника Владимира, для участия в крестных ходах созвать около 100 попов. Предполагалась организация грандиозной демонстрации.

НКВД через Киевский Окрадминотдел запретил устройство в этот день крестных ходов. Было разрешено только устройство молебнов у места крещения Руси. Уполномоченным общин было в тактичной форме разъяснено о причинах запрещения.

Окротдел ГПУ заранее через агентуру принял меры к предотвращению могущих возникнуть на почве запрещения эксцессов.

Тихоновцы, запрещение приняли спокойно. Во время служения у источника верующих, по сравнению с прошлым годом, было гораздо меньше. Молебен служил МИХАИЛ [2], КОНСТАНТИН Харьковский [3], СЕРГИЙ Полтавский [4] и АНАТОЛИЙ Одесский [5], оставшиеся специально для этой цели в Киеве после Малого собора.

У обновленцев праздник прошел бледно. У источника служил м. ИННОКЕНТИЙ [6] и духовенство из Лавры.

Автокефалисты под руководством ЧЕХОВСКОГО, именины которого празднуются в этот день [7], предполагали устроить пышный крестный ход с

---

* В тексті «дикрет».

участием «цвета автокефалии». Предполагалось устройство торжественного богослужения под открытым небом с 7 часов вечера до поздней ночи. Все планы автокефалистов были разрушены и празднование у них ограничилось только служением днем у источника при очень небольшом стечении народа.

Во время службы у источника произошел следующий инцидент: епископ сторонник ЛИПКОВСКОГО Юрий МИХНОВСКИЙ, помянул м. ЛИПКОВСКОГО умышленно «забыв» о БОРЕЦКОМ.

Липковцы расценивают выходку МИХНОВСКОГО как открытое выступление против БОРЕЦКОГО и ВПЦР.

6. ТЕНДЕНЦИИ АВТОКЕФАЛИСТОВ К ПЕРЕХОДУ В ОБНОВЛЕНЧЕСТВО

За последнее время среди основной массы духовенства УАПЦ на Прокуравщине наблюдается стремление к слиянию с обновленцами. Тенденции эти исходят от авторитетных автокефальных попов [...]. Мы предполагаем после соответствующей подготовки, присоединить к обновленцам до 30-ти приходов УАПЦ.

[...]

Нач[альник] СОУ ГПУ УССР

КАРЛСОН

Нач[альник] СО ГПУ УССР

ГОРОЖАНИН

*ГДА СБ України, ф. 13, спр. 370, ч. 2 (1928 р.), т. 4, арк. 108–108 зб.
Копія. Машинпис.*

Примітки:

[1] Георгий (Спиридон Георгійович Делієв; 1878–1937) — архієпископ Дніпропетровський Українського екзархату РПЦ. У 1919 закінчив Київську духовну академію зі ступенем кандидата богослів'я, 15 грудня 1921 р. прийняв чернечий постриг. Тоді ж митрополит Київський Михаїл (Єрмаков) рукоположив його в єпископа Богуславського с призначенням на посаду вікарія Київської єпархії. Керував Київською кафедрою у 1925–1928, потім — архієпископ Дніпропетровський. У 1937 заарештований. Розстріляний у в'язниці.

[2] Михаїл (Єрмаков), митрополит Київський і Галицький, патріарший екзарх України.

[3] Константин (Костянтин Григорович Д'яков; 1864 [або 1871]–1937) — митрополит Київський і Галицький, патріарший екзарх України. Закінчив Харківську духовну семінарію. У 1924 пострижений у ченці з ім'ям Константин. Московським патріархом Тихоном був рукоположений в єпископа Сумського. Паралельно керував Харківською єпархією. З 12 листопада 1927 —

архієпископ Харківський і Охтирський, з 1929 тимчасово керував Дніпропетровською кафедрою. З 18 травня 1927 — член Тимчасового Патріаршого Священного Синоду при заступникові патріаршого місцєблостителя митрополита Сергія (Страгородського). З 1935 — митрополит Київський і Галицький, патріарший екзарх України. 16 вересня 1937 ув'язнений до Лук'янівської тюрми. 10 листопада 1937 загинув під час допиту. 19 жовтня 1993 рішенням Св. Синоду УПЦ канонізований (пам'ять 1 червня).

[4] Сергій (Олексій Миколайович Гришин; 1889–1943) — ахієпископ Харківський Українського екзархату РПЦ. Закінчив Санкт-Петербурзьку духовну академію (1915). 23 квітня 1927 рукоположений на єпископа Серпухівського, призначений керуючим справами Св. Синоду РПЦ. З 9 квітня 1930 — архієпископ Полтавський, потім переведений на Дніпропетровську кафедру. (За іншими даними з травня 1928 по квітень 1932 — архієпископ Полтавський). З 21 березня 1932 — керуючий Київською кафедрою, з 26 червня 1934, після перенесення столиці України та Екзархату до Києва, — архієпископ Харківський. У 1936–1941 знаходиться в Новгородській тюрмі. Після звільнення керує Московською єпархією. Помер 14 вересня 1943.

[5] Анатолій (Андрій Григорович Грисюк; 1880–1938) — митрополит Одеський і Херсонський Українського екзархату РПЦ. Закінчив Київську духовну академію (1904), магістр богослів'я (1908). З 1912 — екстраординарний професор Київської духовної академії. З 1913 — єпископ Чистопільський, вікарій Казанської єпархії, ректор Казанської духовної академії. З 1922 — архієпископ Самарський. У 1924–1927 знаходився в ув'язненні на Соловках. З 1928 — архієпископ Одеський Українського екзархату РПЦ. Член Тимчасового Синоду при заступникові місцєблостителя патріаршого престолу Сергії (Страгородському). З 21 жовтня 1932 — митрополит. У 1934–1935 керував Харківською єпархією Українського екзархату РПЦ. Заарештований в липні 1936. 23 січня 1938 помер в лікарні Ухто-Печерського концтабору.

[6] Інокентій (Олександр Дмитрович Пустинський; 1869–1942) — обновленський митрополит Київський і Галицький у 1924–1929, магістр богослів'я. 1893 закінчив Київську духовну академію з ступенем кандидата богослів'я. 1894 прийняв чернечий постриг, рукоположений в сан ієромонаха. Працював на викладацьких та інспекторських посадах у 1895–1898. З 1899 — кандидат богослів'я, член Санкт-Петербурзького Духовного цензурного комітету, архимандрит. Єпископська хіротонія відбулася у 1903 (єп. Аляскінський) або в 1909 р. (єп. Якутський). Єпископ Ташкентський і Туркестанський у 1912–1922. У 1922 приєднався до обновленської церкви, архієп. Курський і Обоянський. Митрополит Київський і Галицький з 1924 (згадується в грамоті, яку обновленський Синод у Москві послав Вселенському патріарху Григорію УП),

член Пленуму Св. Синоду Російської «Живої Церкви», викладач Вищої Української богословської школи в Києві. У 1929–1934 — митрополит Архангельський і Холмогорський. У 1934–1942 проживав в Алма-Аті. За іншими відомостями був розстріляний 3 грудня 1937 в Алма-Аті.

[7] Ім'я Чехівського — Володимир, тому святкування його іменин припадає на свято св. рівноапостольного князя Володимира, яке в православній церкві відзначається 29 липня.

№ 72

Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 32/94 за час з 5 до 11 липня 1928 р.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

СЕКРЕТНЫЙ ОТДЕЛ ГПУ УССР

ЕЖЕНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

№ 32/94 за время с 5/VIII по 11/VIII 1928 г[ода]

[...]

А В Т О К Е Ф А Л И С Т Ы.

1. РАСПРОСТРАНЕНИЕ ПИСЬМА ВИННИЧЕНКО СРЕДИ ХАРЬКОВСКИХ АВТОКЕФАЛИСТОВ

Среди автокефалистов в Харькове распространяется «открытое письмо ВИННИЧЕНКО [1] к М. ГОРЬКОМУ», помещенное в 72 номере газеты «Украинские Известия», издающейся в Париже.

Приняты меры к выявлению комментариев автокефалистов к этому письму.

2. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СЕРГИЕВСКОЙ ОБЩИНЫ г.КИЕВА

Вокруг Киевского Сергиевского собора сгруппировался «цвет липковщины». Председателем общины, как известно, является В. ЧЕХОВСКИЙ, который задает тон всему совету.

Недавно в Киевский отдел культа группой тихоновцев было подано заявление с конкретным указанием о том, что Софиевский собор используется автокефальным духовенством для разжигания национальных чувств верующих.

В первых числах августа во время похорон работницы Академии Наук ГРИНЧЕНКОВОЙ [2], кем то из публики на гроб был положен «жовто-блакитный» венок. Члены церковного совета Софиевской общины никаких мер для удаления венка не приняли.